

До Всесвітнього дня донора крові – 14 червня 2019 року Тема: «Безпечна кров для всіх», «Safe blood for all»

Вшанування донорів крові

Темою кампанії цього року є донорство крові та загальний доступ до безпечного переливання крові, як однієї з головних сфер досягнення загального охоплення послугами охорони здоров'я. Ще у травні 2005 року під час проведення 58-ї Всесвітньої Асамблеї охорони здоров'я міністри охорони здоров'я країн світу зробили одноставну заяву про відданість та підтримку добровільного донорства крові, обов'язкове впровадження добре організованих, національно скоординованих служб крові, а також започаткували щорічне проведення Всесвітнього дня донора 14 червня. Підтримка передбачала адекватне фінансування для збору достатньо безпечної крові для задоволення потреб пацієнтів. Мельбурнська декларація 2009 року встановила мету для всіх країн світу отримати всі свої запаси крові від добровільних неоплачених донорів до 2020 року.

Донорство крові слугує фундаментом цілої індустрії сучасної охорони здоров'я - державної системи служби крові, яка має свою організаційну структуру та нормативно-правову базу. В Україні ще у 1995 році прийнято Закон «Про донорство крові та її компонентів». На сьогодні існуюча структура вітчизняної служби крові не забезпечує централізованого управління та єдиного контролю, що унеможлиблює керування запасами крові та її компонентів. В країні існує загрозлива проблема підвищення рівня інфікованості населення ВІЛ, гепатитами В, С, сифілісом, особливо у групах підвищеного ризику, які виявили бажання стати донорами. Відсутність єдиного донорського реєстру в Україні та єдиного інформаційного простору служби крові суттєво впливають на забезпечення інфекційної безпеки на рівні держави. В країні не впроваджено загальнонаціональну політику й злагоджену систему заготівлі крові, а також стратегію щодо клінічного застосування препаратів крові. Норми чинного законодавства потребують принципіальних змін з метою імплементації директив Європейського Союзу щодо безпеки і якості донорської крові і її компонентів.

У лютому 2019 року Кабінетом Міністрів України прийнято Стратегію розвитку національної системи крові. До 2022 року мають запрацювати нові механізми фінансування і управління у руслі трансформації всієї системи охорони здоров'я. У Верховній Раді України зареєстровано «Проект Закону про донорство крові та її компонентів і національну систему крові» від 28 грудня 2018 року № 9452. Документ зберігає норму діючого законодавства, яка передбачає, що заготівля крові, регулювання донорства здійснюється державою. Ініціативи для забезпечення кров'ю та її компонентами високого рівня безпеки впроваджуються шляхом заохочення добровільного безоплатного донорства, охорони здоров'я донорів, захисту їх прав і законних інтересів. Передбачено створення мережі регіональних центрів служби крові під керівництвом Національного трансфузіологічного центру (трансфузія або переливання крові - введення у кров'яне русло пацієнта донорської крові або її компонентів). Ці суб'єкти господарчої діяльності за рахунок коштів державного бюджету країни, місцевих бюджетів мають здійснювати заготівлю, переробку, тестування, зберігання, реалізацію донорської крові і її компонентів, нести відповідальність за їх якість і безпеку, медичне обстеження донорів, надання пільг добровільним безоплатним донорам.

Трансфузіологія належить до виняткових областей медицини, без розвитку якої неможливе досягнення позитивного результату лікування хворих в хірургії, реаніматології, акушерстві, кардіології тощо. Банк донорської крові міста Києва знаходиться в Київському міському центрі крові (вул. М. Берлінського, 12). Тут допомагають пацієнтам, які потрапили в аварію, отримали небезпечні травми, опіки; жінкам, яким планується проведення Кесарського розтину, пацієнтам з інфекційним сепсисом, гемофілією, лейкемією; тим, хто потребує трансплантації кісткового мозку або оперативного втручання при кишковій непрохідності. Київський міський центр крові, незважаючи на всі складнощі з матеріальним та фінансовим становищем, забезпечує потреби пацієнтів столиці в крові та її компонентах,

регулярно організує забір крові на підприємствах, в учбових та медичних установах, а також має запас на випадок непередбачуваних обставин.

Кровотворення (гемопоез) – багатостадійний процес поділу та диференціації клітин, в результаті якого виникають зрілі, функціонально повноцінні клітини крові. Кров складається з плазми і формених елементів, співвідношення яких відносно стає. Об'єм крові дорослої людини становить приблизно 1/13 маси тіла (5 - 5,5 літра). З цієї кількості 55-60% припадає на плазму і 40-45% - на формені елементи. Одночасно в крові знаходиться близько 25×10^{12} еритроцитів, 3×10^{10} лейкоцитів, 150×10^{10} тромбоцитів. Родоначальницею всіх клітин крові є стволова кровотворна клітина. В середньому в кістковому мозку міститься одна така клітина на 10^5 клітин.

Еритроцити містять гемоглобін і є основним засобом транспорту кисню в тканини. Даний компонент отримують шляхом центрифугування консервованої крові. Еритроцитарні компоненти можна зберігати протягом обмеженого періоду часу в холодильнику медичного призначення. При переливанні реципієнту збільшується здатність крові переносити кисень за рахунок збільшення в крові циркулюючих еритроцитів. Вони спасають життя пацієнтів при анемії внаслідок гострої крововтрати, серцево-судинних, легеневих захворюваннях. У передопераційний період для пацієнта може проводитись заготівля власної крові. Проте, введення цільної крові не обґрунтовано і пов'язано з підвищеним ризиком інфікування реципієнта, розвитком несприятливих реакцій і ускладнень. Лікувальна мета застосування тромбоцитів полягає в уведенні у кровоносне русло пацієнта достатньої кількості нормально функціонуючих тромбоцитів для запобігання або зупинки кровотечі. Введення тромбоцитів може знадобитись при порушенні функцій тромбоцитів, при лейкозі, анемії, підключенні пацієнта до апарату штучного кровообігу та ін. Свіжозаморожена плазма використовується у пацієнтів з порушенням згортання крові, особливо при відсутності у крові специфічного фактору згортання, захворюваннях печінки, рідкісних дефіцитах окремих білків плазми

Виготовлення, зберігання, транспортування компонентів крові – складний технологічний процес. Клінічна трансфузіологія потребує від лікарів високого професіоналізму. Створення нової системи управління якістю трансфузіологічної допомоги буде слугувати гарантією безпеки препаратів крові, забезпечення ними потреб хворих або травмованих людей, належне клінічне використання крові.

Висловлюємо глибоку повагу до всіх донорів, які діляться з іншими часткою свого життя. Закликаємо людей берегти своє здоров'я, проявляти милосердя, ставати донорами крові. Щоденна здача крові відбувається в Київському міському центрі крові за адресою вул. Максима Берлінського, 12, з 8.00 до 14.00, та вул. Пімоненка, 8, з 9.00 до 13.00